

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

12 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion
Mardari Dumitru
Ghervas Maria

judecând, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2018, în cauza penală privindu-l pe

PLIS Valeriu XXXXX, născut la XXXXX,
originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 06.01.2016 – 07.06.2017;

Instanța de apel: 18.08.2017 – 12.10.2018;

Instanța de recurs: 28.08.2019 – 12.11.2019.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală legal executată.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 7 iunie 2017 Plis V. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 4 (patru) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 (trei) ani.

În temeiul art. 90 Cod penal executarea pedepsei stabilite lui Plis V. a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 4 (patru) ani și nu va fi executată, dacă inculpatul în termenul respectiv nu va comite o nouă infracțiune și prin purtare exemplară și muncă cinstită va îndreptăți încrederea acordată.

Acțiunea civilă înaintată de Arnaut Ig. a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul lui Plis V. în beneficiul părții vătămate a sumei de 50000 (cincizeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 3000 (trei mii) lei, cu titlu de cheltuieli pentru acordarea asistenței juridice.

Acțiunea civilă în partea recuperării prejudiciului material a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța de drept civil.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că, Plis V., la 21 noiembrie 2014, aproximativ la ora 07.00 min, fiind treaz, cu permis de conducere în termen, se deplasa la volanul automobilului de model „Mercedes Sprinter” cu n/î XXXXX pe str. Calea Orheiului, mun. Chișinău din direcția str. Tudor Vladimirescu spre str. Studenților, mun. Chișinău. În timpul deplasării, ajungând în preajma imobilului nr. 90/B de pe str. Calea Orheiului, mun. Chișinău, conducătorul auto, Plis V., nu a manifestat prudență sporită la trafic, a ignorat cerințele pct. 45 alin. (1) și (2) al Regulamentului Circulației Rutiere, care prevede că: *„Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori, ea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere care-i permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, situația rutieră, în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului”*, și ca rezultat a comis cu partea din față pe stânga a autoturismului tamponarea pietonului Arnaut D., care traversa partea carosabilului de la stânga spre dreapta relativ deplasării automobilului sus indicat în afara trecerii pietonale.

În rezultatul impactului, unitatea de transport s-a ales cu deteriorări tehnice, iar pietonul Arnaut D., conform raportului de expertiză medico-legală nr. 193D/2307 din 11 februarie 2015, a decedat în rezultatul șocului spinal cauzat de trauma asociată, fapt obiectiv confirmat prin datele necropsiei cadavrului și a investigațiilor histopatologice. Arnaut D. era orientat cu fața posterioară a corpului mișcării unității de transport. Toate leziunile corporale au fost produse intravital, prin acțiunea traumatică cu un obiect contondent dur, sau la lovire de acesta, posibil în timpul și în circumstanțele indicate, au legătură cauzală directă cu survenirea decesului și în comun se califică că vătămări grave, periculoase pentru viață.

Pe baza stării de fapt descrise supra, acțiunile inculpatului au fost încadrate juridic în temeiul art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, adică *încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, de către o persoană care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul stabilit de art. 402-403 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către avocatul Potereanu D. în numele succesorului părții vătămate Arnaut Ig. și de inculpatul Plis V.

3.1. Avocata Potereanu D., acționând în numele și interesele succesorului părții vătămate, Arnaut Ig., a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri, prin care Plis V. să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) Cod penal, cu stabilirea pedepsei de 5 (cinci) ani privațiune de libertate, fără aplicarea art. 90 alin. (1) Cod penal și cu încasarea din contul inculpatului în beneficiul lui Arnaut Ig. a prejudiciului material în mărime de 25000 lei (cheltuieli pentru înmormântare și masa de pomenire).

În motivarea apelului, apelanta a invocat următoarele motive: Plis V. vina în comiterea infracțiunii nu a recunoscut-o, nu a manifestat căința sinceră, la întrebarea avocatului dacă regretă cele comise, a răspuns cu un cinism deosebit că nu se căiește și nu-

i pare rău de cele întâmplate, ajutor material nu a propus rudelor defunctului decât suma de 3000 lei transmisă nepoatei defunctului. Au rămas fără îngrijirea părintească trei copii, toți studenți și o mama bolnavă care se afla la întreținerea defunctului.

De asemenea, apelanta a indicat că nu susține soluția primei instanțe în partea individualizării pedepsei, considerând că inculpatului nu i-a fost stabilită o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în articolul corespunzător din Partea specială a Codului penal, care prevede răspunderea pentru acțiunea săvârșită și în conformitate cu dispozițiile Părții generale ale aceluiași cod.

3.2. Inculpatul Plis V. a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Plis V. să fie achitat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu respingerea acțiunii civile privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune.

La baza acestei solicitări, inculpatul a invocat următoarele motive: sentința este ilegală și neîntemeiată, nu au fost respectate prevederile art. 1 alin. (3) Cod de procedură penală, care, referitor la scopul procesului penal, stipulează că organele de urmărire penală și instanțele judecătorești în cursul procesului sunt obligate să activeze în așa mod încât nici o persoană să nu fie neîntemeiat bănuită, învinuită sau condamnată și ca nici o persoană să nu fie supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrângere.

Curtea Europeană, în cauza *Prince Hans - Adam II de Liechtenstein c. Allemagne din 12.07.2001*, a menționat că statele semnatare și-au asumat obligații de natură să asigure ca drepturile garantate de Convenție să fie corecte și efective, nu teoretice și iluzorii, iar cele cuprinse în art. 6 au tocmai acest scop: efectivitatea dreptului la un proces echitabil, impunându-se statelor o obligație de rezultat; adoptarea în ordine juridică internă a măsurilor corespunzătoare și a mijloacelor necesare realizării acestei obligații.

În speță, instanța a constatat că inculpatul, prin acțiunile sale, a comis încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere și de exploatare a mijlocului de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane, infracțiune prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal.

În cadrul urmăririi penale acuzatorul de stat, prin ordonanța din 10 iunie 2015, a statuat că în cadrul urmăririi penale urmează de a fi efectuate acțiuni care ar contribui la acumularea probelor concludente și ar permite adoptarea unei hotărâri legale pe cazul fiind restituită cauza penală șefului SCAUP al DO mun. Chișinău, procurorul în procuratura mun. Chișinău a dispus în scopul cercetării sub toate aspectele, complet și obiectiv efectuarea următoarelor acțiuni de urmărire penală: pentru stabilirea cu exactitate și obiectiv a circumstanțelor producerii accidentului rutier de stabilit viteza de deplasare reieșind din declarațiile învinuitului. S-a dispus efectuarea expertizei auto-tehnice de o comisie de experți în vederea stabilirii faptului dacă în circumstanțele constatate, șoferul dispunea sau nu de posibilitatea tehnică de evitare a tamponării pietonului folosind frânarea (a se vedea f.d.88, vol. I).

De asemenea, apelantul a menționat că aceste împrejurări, foarte importante pentru soluționarea cauzei, au fost trecute cu vederea de către organele de urmărire penală, cât și

de acuzatorul de stat, în susținerea probatoriului la învinuirea adusă inculpatului, Plis V. Astfel, în atare situație a avut loc încălcarea prevederilor art. 24 din Cod de procedură penală, inculpatului fiindu-i lezat esențial dreptul la un proces echitabil, drept garantat de art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului.

Învinuirea adusă inculpatului, manifestată prin ignorarea cerințelor pct. 45 alin. (1) și (2) al Regulamentului Circulației Rutiere, care prevede că conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori, starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere, care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, situația rutieră, în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a pune în pericol siguranța traficului, nu și-a găsit confirmarea.

Latura obiectivă (manifestată prin acțiune sau inacțiune) a infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal constituie încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijlocului de transport, manifestată prin încălcarea regulilor de circulație rutieră, precum că ultimul trebuia să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită. În actele cauzei nu este reflectată viteza cu care conducea inculpatul la momentul comiterii infracțiunii. Dacă organul de urmărire penală ar fi stabilit viteza deplasării mijlocului de transport, în rezultatul căreia s-a produs tamponarea pietonului, atunci ar fi fost posibil de stabilit legătura causală între survenirea traumelor periculoase pentru viața și sănătatea lui Arnaut D. soldate cu decesul acestuia stabilit prin raportul de expertiză medico-legală nr. 193D 2307 din 11 februarie 2015.

La fel, apelantul a menționat că, la caz, nu s-a stabilit ora exactă a survenirii decesului lui Arnaut D., până la comiterea infracțiunii sau după, care în viziunea apărării este o circumstanță importantă la stabilirea vinovăției inculpatului. După cum reiese din cercetările efectuate de experții judiciari medico-legiști, indicate în raportul de constatare medico-legală nr. 2307 din 21 noiembrie 2014 și în extrasul din raportul de cercetare histologică nr. 3173 din 30 decembrie 2014, la examinare au fost depistate revărsări sanguine în țesuturile moi pericraniene și la nivelul țesuturilor moi ale gambei drepte, spațiul subarahnoidian și intra-medular, focare de contuzie în pulmoni și rinichi, ce au fost produse intravital cu cea 0-30 minute până la deces. Prin urmare, accidentul rutier s-a produs la orele 7 dimineața, adică Arnaut D., la momentul tamponării era decedat. Din contextul acestui raport de constatare se prezumă că moartea victimei a survenit până la ora 07.00, iar traumele au fost introduse victimei la 6:30 min.

În opinia inculpatului, toate acestea confirmă că organul de urmărire penală la investigarea cazului dat nu a elucidat acest aspect sau circumstanță a faptei, pentru a stabili dacă este vinovat inculpatul și dacă în rezultatul acțiunilor sale a decedat victima.

Or, victima fiind în stare de ebrietate nu se exclude că până la tamponare, de către alte persoane, să-i fi aplicat aceste multiple lovituri grave pentru sănătatea persoanei, în rezultatul cărora acesta a decedat, dar nu din cauza tamponării în accidentul rutier.

Tot în această speță, nu s-a dispus efectuarea expertizei auto-tehnice în vederea stabilirii faptului dacă în circumstanțele constate, șoferul dispunea sau nu de posibilitatea tehnică de evitare a tamponării pietonului folosind frânare.

Totodată mai urmează de menționat că, conform pct. 4 al Regulamentului de circulație rutieră, orice participant la trafic, care respectă prezentul regulament, este în drept să conteze pe faptul că și ceilalți participanți la trafic execută cerințele acestuia. După cum rezultă din probatoriul administrat în cauză s-a conchis că Arnaut D. a traversat partea carosabilului de la stânga spre dreapta relativ deplasării automobilului de model „Mercedes Sprinter” cu n/î XXXXX, în afara trecerii pietonale, creând impedimente la trafic.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2018 apelurile declarate au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea sentinței contestate, fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a consemnat că, instanța de fond just a apreciat circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei încadrând acțiunile inculpatului corect în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Instanța de apel a menționat că întreaga sistemă de probe examinate și apreciate în ședință, prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, coroborează între ele și demonstrează, incontestabil, faptul că inculpatul Plis V. a comis fapta prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, după indicii: *încălcarea regulilor de securitate a circulației de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat dm imprudență decesul unei persoane*. Instanța a apreciat critic declarațiile inculpatului Plis V., considerându-le făcute cu scopul de a se eschiva de la răspunderea și pedeapsa penală, acestea fiind combătute prin probatoriul administrat și cercetat.

Astfel, prin însuși declarațiile inculpatului se confirmă că acesta: *aflându-se la volanul automobilului de model „Mercedes Sprinter” se deplasa în legătură cu serviciul pe str. Calea Orheiului mun. Chișinău, unde a simțit o lovitură. Nu a observat victima, iar în timpul tamponării a întreprins măsuri de stopare a automobilului. Se deplasa pe banda din mijloc a carosabilului. După tamponare a ieșit din automobil și a văzut lângă roata din spate în partea stângă culcat pe șosea un bărbat, îmbrăcat în costum negru din jens. S-a apropiat de acesta pentru a verifica pulsul ... dar i s-a părut că acel bărbat nu mai avea semne de viață, pulsul nu se simțea, iar careva leziuni corporale sau urme de sânge nu a observat Lovitura a avut loc în regiunea aripii stângi în față ... A frânat după ce a avut loc tamponarea.”*

La fel, în opinia instanței de apel vina inculpatului se mai dovedește prin: *procesul-verbal de cercetare a locului accidentului rutier (la care este anexată schița accidentului rutier și tabelul fotografic) din 21.11.2014 și prin raportul de expertiză medico-legală nr. 193/D/2307 din 11 februarie 2015.*

Colegiul a respins argumentele părții apărării potrivit cărora inculpatul nu a recunoscut vina în cele incriminate, or acesta este un drept al inculpatului și prezintă o versiune ce reflectă tendința acestuia de a se apăra și eschiva de la răspunderea de

pedeapsa penală. Nerecunoașterea vinovăției, instanța de apel a apreciat-o ca o metodă de apărare și un drept de a nu se auto-incrimina garantat de art. 66 Cod de procedură penală și art. 6 CEDO, or persoana care pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de inculpat nu poate fi urmărit pentru depunerea declarațiilor false sau refuzul de a face declarații și nu poate fi calificate ca circumstanță agravantă la stabilirea pedepsei penale, astfel, poziția inculpatului Plis V. susținută în prima instanță și în instanța de apel, potrivit căreia el nu este implicat în comiterea infracțiunii, este una declarativă și formală, exprimată cu scopul de a evita răspunderea penală.

Totodată, Colegiul a respins argumentele avocatului potrivit cărora instanța de fond în corespundere cu criteriile generale de individualizare a pedepsei nu i-a stabilit inculpatului o pedeapsă echitabilă, or la individualizarea și stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 75 Cod penal și anume, de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, infracțiunea săvârșită de inculpat face parte din categoria celor grave, comise din imprudență, de persoana celui vinovat, care se caracterizează pozitiv în societate, este la prima abatere, de rolul acestuia la săvârșirea infracțiunii, de circumstanțele cauzei care atenuează sau agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului.

De asemenea, prima instanță corect a stabilit circumstanțele atenuante în privința inculpatului Plis V., și anume lipsa antecedentelor penale, deși nu a recunoscut vina, în cadrul cercetării judecătorești în instanța de fond a manifestat căință și a declarat că îi pare rău de cele întâmplate. Conform art. 77 Cod penal, circumstanțe agravante, nu au fost stabilite.

Cu privire la aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, instanța a consemnat că și în această parte sentința urmează a fi menținută, întrucât circumstanțele cauzei cad sub incidența și aplicabilitatea instituției suspendării condiționate a pedepsei penale.

La stabilirea modului, măsurii, categoriei și termenului pedepsei, instanța de fond la fel a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, care anterior nu a fost judecat, nu a recunoscut vina, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

6. Nefiind de acord cu soluția instanței de apel inculpatul a declarat recurs ordinar solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare.

Recurentul susține că instanțele de fond la examinarea acestei cauze, nu au respectat prevederile legii, mai concret art. 8, 19, 24 Cod de procedură penală. La fel, au fost ignorate prevederile art. 101, 414 Cod de procedură penală, nefiind apreciate corespunzător probele din punct de vedere al pertinentei, concluziilor și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării acestora.

Inculpatul susține că, fiind audiat în cadrul urmăririi penale, în instanța de fond și de apel, vina în săvârșirea infracțiunii nu a recunoscut-o și a declarat că la 21 noiembrie 2014, aproximativ la ora 07.00 aflându-se la volanul automobilului de model „Mercedes-Sprinter” se deplasa pe str. Orheiului din mun. Chișinău, cu o viteză de 40-50 km/oră și ajungând în preajma imobilului nr. 90 „B”, care nu era luminată, a simțit o lovitură în

partea stângă din față a automobilului. Înainte de a simți lovitura nu a observat pietonul-victima, deoarece el a ieșit de după panou din partea stângă și s-a lovit de automobil. În timpul tamponării, inculpatul susține că imediat a întreprins măsuri de stopare a automobilului. După tamponare, a ieșit din automobil și a văzut lângă roata din spate în partea stângă culcat pe șosea un bărbat. S-a apropiat de acesta pentru a verifica pulsul, însă el nu mai avea puls și era rece, nu mai avea semne de viață, careva leziuni corporale sau urme de sânge nu a observat. Imediat a chemat ambulanța și poliția, iar peste 20 minute a sosit ambulanța care a constatat decesul persoanei. Peste 15 minute s-a apropiat și poliția. A mai explicat că pietonul s-a lovit de automobil în regiunea aripii stângi în față anume într-un loc a zonei oarbe, deoarece toată atenția era îndreptată spre direcția din față și nu laterală și era imposibil de observat, cu atât mai mult că pietonul-victima se deplasa neregulamentar, ieșind brusc de după panou din locul care nu era luminat.

Instanțele de fond au pus la baza condamnării și au făcut trimitere la probele: procesul-verbal de consemnare a circumstanțelor constatate din 21.11.2014; procesul-verbal de cercetare a locului accidentului rutier, la care este anexată schița accidentului rutier și tabelul fotografic din 21.11.2014, întocmit la fața locului pe str. Calea Orheiului, mun. Chișinău, prin care a fixat datele obiective ale accidentului rutier cum a fost locul comiterii accidentului, starea traseului și lățimea acestuia, câmpul de vizibilitate din salonul automobilului la lumina farurilor, urmele victimei pe carosabil, locul aflării cadavrului, deteriorările mijlocului de transport precum și alte acte; actul de constatare din 21.11.2014; raport de expertiză medico-legală nr. 193/D/2307 din 11.02.2015; procesul-verbal al experimentului în procedură de urmărire penală din 24.11.2015.

Probele menționate au stat la baza emiterii sentinței de condamnare, însă acestea, în opinia inculpatului, nu demonstrează că Plis V. putea evita tamponarea pietonului. Victima Arnaut D., care a apărut pe neașteptate de după panou, s-a tamponat cu partea stângă față de automobilul pe care îl conducea, însă nu automobilul pe care îl conducea l-a lovit. În așa fel, nici de cum nu putea fi evitată tamponarea, deoarece pietonul s-a lovit de automobil, dar nu automobilul la tamponat, reieșind din deteriorările depistate la automobil, fixate și în procesul-verbal. Instanțele de judecată nu au luat în considerație faptul că pietonul, fiind în stare de ebrietate, a încercat să traverseze strada neregulamentar, prin aceasta încălcând prevederile Regulamentului Circulației Rutiere și s-a tamponat în automobil. Cu atât mai mult, locul unde a avut loc accidentul rutier nu era luminat.

Potrivit pct. 116 din Regulamentul Circulației Rutiere pietonilor li se interzice să se angajeze în traversarea drumului nemijlocit prin fața sau spatele unui vehicul de rută oprit în stație ori a altor vehicule oprite sau staționate pe drum; pe sectoarele de drum cu câmpul vizual limitat; prin spațiul intersecțiilor în afara trecerilor pentru pietoni; în cazul în care se apropie un vehicul cu regim prioritar de circulație, care emite semnale luminoase și sonore. Pietonilor li se interzice să traverseze căile la trecerile la nivel cu calea ferată când semnalul luminos sau poziția barierei interzice trecerea. Pietonii trebuie să aștepte vehiculele de rută în stație, pe trotuar, acostament sau, după caz, pe refugiu.

Din materialele cauzei rezultă că atât organul de urmărire penală, cât și instanțele de fond nu au dispus o expertiză auto-tehnică, prin care urmau să constate dacă șoferul ar fi putu evita accidentarea victimei. Potrivit art. 143 Cod de procedură penală, expertiza auto-tehnică este obligatorie.

Pentru elucidarea tuturor circumstanțelor de fapt care au importanță majoră pentru examinarea obiectivă a cauzei în instanța de apel, având contract de asistență juridică cu alt avocat, inculpatul relevă că a înaintat cerere privind dispunerea unei expertize auto-tehnice, însă instanța i-a respins-o ca neîntemeiată, încălcându-i astfel dreptul la un proces echitabil.

În drept, inculpatul își întemeiază cererea pe temeiurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului inculpatului menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil.

8. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, pentru următoarele considerente.

Pornind de la aceea că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la chestiuni de drept, prin urmare rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, constă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, regulă stipulată indirect și în art. 434 Cod de procedură penală, potrivit căreia, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În aceeași ordine de idei, se menționează că, potrivit dispoziției art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel, se referă la următoarele aspecte: dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală. În ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile nominalizate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei.

Din punct de vedere procesual, soluția de admitere a recursului declarat, *în drept*, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care esența erorii judiciare admise nu poate fi înlăturată de către instanța de recurs la această etapă a procedurii.

Din analiza coroborată a motivelor expuse în recursul ordinar, Colegiul constată că acestea se subscriu cazului de casare prevăzut de pct. 6) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, recurentul pledând pentru desființarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare, din motiv că instanțele de fond nu au dat dovadă de obiectivitate și echidistanță la examinarea acestui dosar, dând prioritate probatoriului deja acumulat la urmărirea penală și pus la baza învinuirii lui Plis V. în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, fără a admite și alte demersuri de acumulare a altor probe, care în opinia inculpatului ar dovedi cu certitudine nevinovăția lui de producerea accidentului rutier, soldat cu decesul lui Arnaut D.

Înainte de a purcede la expunerea de motive care au stat la baza admiterii recursului declarat de inculpat, Colegiul Penal lărgit ține să consemneze că toate garanțiile instituite de art. 6 din Convenție asigură respectarea dreptului la un proces echitabil pentru orice justițiabil. Aceste garanții trebuie nu doar să se regăsească, dar și să fie asigurate inculpatului, în principiu, la toate stadiile procesului de judecată, evident, prin raportare la competența și specificitatea procedurii în fața fiecărei jurisdicții. În același sens, se reiterează că, dreptul la un proces echitabil constituie expresia principiului preeminenței dreptului, iar art. 6 al Convenției, garantând dreptul la un proces echitabil, expune detaliat imperativele inerente acestei noțiuni pentru „*acuzățiile*” în materie penală, care constau, în special, în informarea acuzatului, în cel mai scurt timp, cu privire la natura și la cauzele acuzației ce i se aduc, acordarea timpului și facilităților necesare formulării apărărilor sale, asigurarea dreptului la apărare, singur sau asistat de un avocat, posibilitatea interogării martorilor în acuzare și a convocării și ascultării celor în apărare în aceleași condiții, în condiții de respectare a principiului contradictorialității. *Inter alia*, printre cerințele privitoare la desfășurarea unui proces pentru ca acesta să fie echitabil, așa cum impune art. 6 § 1 din Convenție, se enumeră și obligația instanței de a proceda la un examen atent al tuturor capetelor de cerere formulate de inculpat, al argumentelor și cererilor de probă ale părților, având a aprecia relevanța acestora pentru decizia pe care o va adopta.

În principiu, neexaminarea de către instanțele judecătorești naționale, a demersurilor parvenite de la părțile din proces despre audierea unor martori sau despre administrarea unor probe noi ridică, în sine, o problemă gravă în temeiul art. 6 din Convenție, deoarece astfel partea se consideră că a fost lipsită de un mijloc important de apărare (a se vedea, de exemplu, *Vidal c. Belgiei*, 22 aprilie 1992, § 34, seria A, nr. 235 B).

Tot aici sunt pertinente statuările Curții Europene potrivit cărora: „... în cazul în care instanțele judecătorești naționale se abțin de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera ca o încălcare a dreptului la un proces echitabil.” (a se vedea în acest sens cauzele: *Hiro Balani c. Spaniei*, *Ruis Toriho c. Spaniei*, *Popov nr. 2 c. Moldovei*, *Albina c. României*)

Raportând cele ce preced la circumstanțele concrete ale acestei spețe, Colegiul constată că criticele recurentului-inculpat din cererea de recurs sunt întemeiate și urmează a fi admise integral, deoarece instanțele de fond, prin neadmiterea demersurilor înaintate de inculpat despre efectuarea unor acțiuni procesuale suplimentare, i-a încălcat dreptul

acestuiia garantat de art. 6 CEDO, prejudiciind astfel echitatea procesului desfășurat împotriva lui Plis V.

În particular, după cum se învederează din cererea de recurs și din actele dosarului, inculpatul în cadrul ședințelor de judecată desfășurate de instanța de apel a solicitat insistent și în repetate rânduri să fie dispusă efectuarea unei expertize auto-tehnice (*f.d. 239-240, 241, vol. I*), pentru clarificarea următoarelor chestiuni:

„- a fost posibilă evitarea tamponării pietonului, victimei Arnaut D. de către automobilul de model „Mercedes Sprinter” cu n/î XXXXX, condus de șoferul Plis V. la data de 21 noiembrie 2014, ora 07:00, pe str. Calea Orheiului, mun. Chișinău, reieșind din poziția cadavrului, pieselor deteriorate ale automobilului de la lovitură, stabilite prin materialele dosarului și alte circumstanțe;

- efectuarea expertizei să fie încredințată Centrului Național de Expertiză Judiciară, cu sediul: Maria Cebotari 2, mun. Chișinău.

- să fie prezentate expertului materialele dosarului penal.”

Totodată, partea apărării a mai solicitat și audierea expertului care a efectuat expertiza de constatare medico-legală nr. 2307 din 21 noiembrie 2014, pentru a exclude neclaritățile existente vizavi de momentul survenirii decesului victimei – Arnaut D.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 12 ianuarie 2018, anexat la filele dosarului 247-249, vol. I, instanța punând în discuție demersurile parvenite de la inculpat și apărătorul acestuia, Barbă T., a ascultat opinia părților prezente în ședință și a dispus respingerea acestor demersuri, făcând trimitere în acest sens la prevederile art. 142-143 și 342 din Codul de procedură penală.

Conform încheierii Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 12 ianuarie 2018, anexată la filele dosarului 1-4, vol. II, respingând, ca nefondat, demersul inculpatului și a avocatului acestuia de numire a expertizei auto-tehnice, a consemnat că solicitarea părților este declarativă, nespecificându-se *in concreto* care este necesitatea efectuării unei atare expertize.

Subsecvent, la materialele cauzei se regăsește cererea inculpatului Plis V., prin care acesta intervine cu solicitarea de a-i fi eliberată o copie autenticată a dosarului penal în privința sa pentru a-l prezenta Centrului Național de Expertiză Judiciară, pentru efectuarea expertizei auto-tehnice. În continuare, nu este clar dacă acest demers a fost satisfăcut de instanță, întrucât după această cerere în dosar există dovada că câteva ședințe au fost amânate, iar la data de 12 octombrie 2018 cercetarea judecătorească s-a finisat, instanța de apel pronunțând dispozitivul deciziei, prin care a respins apelurile declarate și a menținut în vigoare sentința, fără careva modificări.

Așadar, având în vedere că partea apărării a solicitat audierea expertului, care a efectuat expertiza medico-legală nr. 193D/2307 din 11 februarie 2015, pentru a constata cu certitudine momentul decesului victimei, precum și efectuarea unei expertize auto-tehnice, în vederea constatării faptului dacă accidentarea lui Arnaut D. putea fi evitată de inculpat, instanța de apel urma să analizeze pertinenta acumulării acestor probe în ședință și să-i ofere posibilitatea efectivă inculpatului de a se apăra prin toate mijloacele prevăzute de lege.

La caz, acumularea acestor probe a fost relevantă în raport cu obiectul probațiunii, din motiv că circumstanțele care urmau a fi confirmate sau explicate de către expert au tangență directă cu fapta incriminată lui Plis V., pe care acesta nu a recunoscut-o nici la o etapă a procedurilor, afirmând constant că nu a avut posibilitatea reală de a evita impactul și accidentarea victimei s-a produs din încălcarea de către aceasta a prevederilor exhaustiv stipulate în pct. 116 din Regulamentul Circulației Rutiere, potrivit căroră: *pietonilor li se interzice să se angajeze în traversarea drumului nemijlocit prin fața sau spatele unui vehicul de rută oprit în stație ori a altor vehicule oprite sau staționate pe drum; pe sectoarele de drum cu câmpul vizual limitat; prin spațiul intersecțiilor în afara trecerilor pentru pietoni; în cazul în care se apropie un vehicul cu regim prioritar de circulație, care emite semnale luminoase și sonore. Pietonilor li se interzice să traverseze căile la trecerile la nivel cu calea ferată când semnalul luminos sau poziția barierei interzice trecerea. Pietonii trebuie să aștepte vehiculele de rută în stație, pe trotuar, acostament sau, după caz, pe refugiu.*

Față de cele ce preced, este necesară o precizare substanțială, și anume că după investirea instanței de apel cu soluționarea în fond a cauzei, părților trebuie să le fie asigurate toate garanțiile unui proces echitabil, prin urmare dacă apelul constituie o continuare a judecării fondului cauzei, acestea sunt valabile și pentru instanța respectivă.

De regulă, fiecare dintre părțile care se confruntă într-un proces penal, (acuzarea și apărarea) este deținătoarea propriului adevăr, pe care încearcă să-l impună în urma unei confruntări corecte. De aici decurge importanța deosebită pe care sistemul adversarial o acordă procedurii, care trebuie să fie corectă, echitabilă, să asigure egalitatea armelor și să contribuie la aflarea adevărului.

În context, urmează de evidențiat că, probele puse la baza învinuirii inculpatului Plis V. pe art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal se concretizează în: *declarațiile succesului părții vătămate Arnaut Ig.; procesul-verbal de consemnare a circumstanțelor constatate din 21 noiembrie 2014; procesul-verbal de cercetare a locului accidentului rutier, la care este anexată schița accidentului rutier și tabelul fotografic din 21 noiembrie 2014; actul de constatare din 21 noiembrie 2014; raport de expertiză medico-legală nr. 193/D/2307 din 11 februarie 2015; procesul-verbal al experimentului în procedura de urmărire penală din 24 noiembrie 2015.* În general, stabilirea adevărului în cadrul unui proces penal se realizează prin intermediul probelor, iar convingerea instanței despre vinovăția sau nevinovăția unei persoane se formează doar prin analiza coroborată a probatoriului administrat pe caz. Instanțele de fond pentru a statua asupra vinovăției lui Plis V. de încălcare a regulilor de securitate a circulației rutiere soldată cu decesul unei persoane și-au fondat concluziile „în mod determinant” pe probatoriul sus-enumerat, neanalizând posibilitatea sau necesitatea administrării și altor probe.

Problema de drept ridicată de partea apărării în această cauză ține de demonstrarea faptului că între acțiunile inculpatului și decesul pietonului Arnaut D. nu există legătură cauzală. Ca atare, lipsa legăturii cauzale dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile semnifică lipsa temeiului de aplicare a răspunderii în baza art. 264 Cod penal.

Potrivit teoriei doctrinare, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 264 Cod penal, legătura cauzală dintre faptă și consecință este prezentă dacă: 1) *încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport a precedat producerea vătămării integrității corporale sau a sănătății*; 2) *încălcarea respectivă a fost cauza producerii vătămării integrității corporale sau a sănătății*; 3) *încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport a creat un pericol real de producere a vătămării integrității corporale sau a sănătății*; 4) *încălcarea respectivă a transformat posibilitatea producerii vătămării integrității corporale sau a sănătății în realitate*. În cazul dat, nu s-a produs vătămarea integrității corporale sau a sănătății, ci urmările sunt mult mai grave, survenind decesul victimei.

Prin urmare, partea apărării încercând să dovedească inexistența legăturii cauzale dintre acțiunile din imprudență a inculpatului și decesul lui Arnaut D. i-a solicitat instanței de apel, în repetate rânduri, să fie audiat expertul care a întocmit raportul de expertiză medico-legală nr. 193/D/2307 din 11 februarie 2015, însă instanța i-a refuzat demersul. În opinia inculpatului, expusă în cererea de apel și cea de recurs, victima Arnaut D., a apărut pe neașteptate de după un panou și s-a tamponat cu partea stângă față de automobilul pe care îl conducea, dar nu automobilul pe care îl conducea l-a lovit. În așa fel, nici de cum nu putea fi evitată tamponarea, deoarece pietonul s-a lovit de automobil, dar nu automobilul la tamponat, reieșind din deteriorările depistate la automobil, fixate și în procesul-verbal, pe când instanțele de judecată nu au luat în considerație faptul că pietonul, fiind în stare de ebrietate, a încercat să traverseze strada neregulamentară, prin aceasta încălcând prevederile Regulamentului Circulației Rutiere și s-a tamponat în automobil.

În continuare, la soluționarea chestiunii privind posibilitatea tehnică de evitare a accidentului rutier trebuie de reieșit din aceea că, în fiecare caz concret, momentul de apariție a pericolului pentru siguranța traficului se stabilește cu luarea în considerație a situației rutiere care a precedat accidentul rutier. Doar din momentul în care apare posibilitatea obiectivă ca conducătorul mijlocului de transport să descopere pericolul se poate atesta apariția pericolului pentru siguranța traficului.

La examinarea probelor privind prezența sau absența posibilității tehnice a conducătorului mijlocului de transport de a evita producerea accidentului rutier pe timp de noapte, pe sectoarele de drum neiluminate sau în condiții de vizibilitate redusă trebuie de reieșit din următoarele: în conformitate cu lit. a) alin. (1) pct. 45 RCR, conducătorul mijlocului de transport trebuie să-l conducă în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase. Motivul infracțiunii prevăzute de art. 264 Cod penal se exprimă, în principal, în superficialitatea manifestată de către făptuitor în raport cu respectarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport.

Legea procesuală, în art. 142, prevede *expressis verbis* că expertiza judiciară se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sunt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii. Posedarea unor asemenea cunoștințe specializate de către persoana care efectuează urmărirea penală sau de

către judecător nu exclude necesitatea dispunerii expertizei judiciare. Dispunerea expertizei judiciare se face, la cererea părților, de către organul de urmărire penală, procuror sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală sau procuror.

În opinia Colegiului Penal lărgit, pentru justa soluționare a acestei cauze și pentru a-i asigura inculpatului dreptul la un proces echitabil, satisfacerea demersului privind efectuarea expertizei tehnice era necesară.

Or, partea apărării, uzând de dreptul său procesual, i-a solicitat instanței de apel să dispună efectuarea expertizei auto-tehnice pentru a clarifica dacă conducătorul mijlocului de transport putea sau nu în condițiile nemijlocite ale acestei cauze să evite producerea accidentului rutier și efectele acestuia.

Potrivit drepturilor înscrise în art. 66 și 142 din Codul de procedură penală în coroborare cu art. 6 paragraf. 3 lit. d) CEDO, importanța cărora nu trebuie subestimată, inculpatului îi este garantată posibilitatea de a-și demonstra nevinovăția sa prin toate mijloacele de probă prescrise de lege, printre care acestuia trebuia să-i fie acordată posibilitatea de a putea cere să fie audiat expertul, dacă în opinia lui declarațiile ultimului ar fi de natură să-l discolpe, aceasta constituind o aplicație directă a principiului contradictorialității în procesul penal și, în mod implicit, o componentă importantă a dreptului la un proces echitabil. Respingerea unui atare demers, în cazul nostru, este contrară normelor procesuale și prevederilor din Convenția Europeană. Totodată, Plis V. și apărătorul lui, au fost în drept să solicite efectuarea expertizei tehnice, pentru a elucida circumstanțele producerii accidentării victimei și posibilitatea evitării impactului fatal.

În subsidiar la cele consemnate, Colegiul remarcă faptul că, prin ordonanța procurorului din 10 iunie 2015 de restituire a cauzei penale pentru completarea urmăririi penale, s-a specificat faptul că, în scopul cercetării sub toate aspectele, complet și obiectiv a circumstanțelor producerii accidentului, în cadrul urmăririi penale, urmează a fi efectuate următoarele acțiuni procesuale:

- în vederea stabilirii vitezei exacte de deplasare a pietonului Arnaut D. în câmpul de vizibilitate al conducătorului mijlocului de transport implicat în accidentul rutier este necesar de efectuat verificarea declarațiilor învinuitului la fața locului cu efectuarea unui experiment la vizibilitatea cu automobilul implicat;

- pentru stabilirea cu exactitate și obiectiv a circumstanțelor producerii accidentului rutier de stabilit viteza de deplasare reieșind din declarațiile învinuitului, fiind efectuat experimentul cu participarea unui asistent procedural care sa corespundă cu vârsta și constituția corpului cu partea vătămata decedată;

- conform datelor obținute, de dispus la GNEJ al MJ efectuarea expertizei auto-tehnice de o comisie de experți în vederea stabilirii faptului dacă în circumstanțele constatate șoferul dispunea sau nu de posibilitate tehnică de evitare a tamponării pietonului folosind frânarea;

- de stabilit și de audiat detaliat în calitate de martori persoanele care activau la stația de alimentare din apropiere în timpul producerii accidentului rutier, precum și alte persoane care puteau să vadă circumstanțele producerii accidentului;

- de a efectua și alte acțiuni de urmărire penală, necesitatea cărora se va impune în corespundere cu prevederile art. 254 Cod de procedură penală.

De aici se conchide că, necesitatea efectuării unei expertize tehnice a fost trasată de procuror încă la etapa urmăririi penale. Totuși nici atunci, nici la judecarea cauzei de către instanțele de fond, o atare acțiune procesuală nu a fost realizată. Legislatorul nu în zădar a prevăzut în art. 143 din Codul de procedură penală faptul că, expertiza se dispune în mod obligatoriu când prin alte mijloace de probă nu poate fi stabilit adevărul. Reieșind din specificul infracțiunii examinate, în opinia Colegiului Penal lărgit efectuarea unei expertize tehnice ar fi contribuit considerabil la clarificarea circumstanțelor în care s-a produs accidentarea părții vătămate Arnaut D.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile relevante din art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și de motivele casării acesteia, să înlăture omisiunile admise și să adopte o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Plis Valeriu XXXXX, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2018, în propria lui cauză penală, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Totodată, se dispune casarea încheierii Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 12 ianuarie 2018 prin care s-a respins, ca nefondat, demersul inculpatului și a avocatului acestuia de numire a expertizei auto-tehnice.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 10 decembrie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion

Judecător

Mardari Dumitru

Judecător

Ghervas Maria